

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5. фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском
установицом непосредно админи-
страцији „Гл. Прог.“ на Цети-
не, или отправљивањем новина
на коју драго пошту, а коме је
наручнице, може се претплата
код г. *Петра Рамадановића*, К. Ц.
агента у Котуру, а у Србији код
г. *Мите Стајића* књижевца у *Бео-*
град. Дописи се шаљу уред-
ништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по 3 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 2 новч.

Четрдесетогодишњица славнога владања
Н. В. ГОСПОДАРА КЊАЗА НИКОЛЕ I.

Кад је први Петровић-Његош, славне успомене Владика Данило, Божијм провиђењем, дошао на чело Црногораца, јуначких браниоца посљедње искре српске слободе, и независности посљедње стопе непокорене српске земље под високим Ловћеном; кад је те већ изнемогле борце окупио и новим духом јунаштва, прегаланштва и слоге задахнуо, и на Царевом Лазу отпочео да врши онај свој програм, који је његов Потомак и српски Геније вјерно изразио у оном стиху: „Нека буде шта бити не може!“ — тада је Црна Гора била „једна сламка међу вијорове“ — и вапај Владико Данила: „Моје племе спом мртвињем спава“ — одговарао је грозној истини и стварности. Тај мучни положај Црне Горе је и даље трајао, али наследици Владике Данила вјерно су се држали оног његова програма, и Црна Гора је остала стапом ратничким до наших дана. Што више, неумрли Књаз Данило распаљно је тај стап ратнички новом ватром храбрости и самопожртвовања, разбудило српско племе из сна мртвога, и кад је прије четрдесет година дошао на престол црногорски данас срећновладајући Књаз Никола, Црна се Гора никад прије није налазила у мучнијем положају. Велика турска Царевина г. 1862 непробројном својом храбром војском и најбољим својим војсковођама са свих страна напада Црну Гору, да у њој угаси ону свету ватру. И ту је „било што не може бити!“ Хвала јунаштву и самопожртвовању Црногораца, хвала мудрости младог Господара и Његова Оца Великог Војводе Мирка, Црна Гора одолијева и тој опасности, из које излази с јачом снагом привлачења, са већим заслугама за препорођење српскога племена

Poslije tog velikog rata nastupa doba mirnog rada na polju unutrašnjeg preporođavanja Crne Gore. Prosviječeni um mlađoga Gospodara, oblagorožen pjesništvom, i iskustvo Njegovog Oca, Velikog Voјvode Mirka, nastavljaju rad na osnovama unutrašnje uprave државне и покрећу нови државни организам, према народном животу и према државним силама, који је рад Њаз Данило тек био отпочео. Отпочиње рад и на просвјетном пољу: подижу се основне школе по свој Црној Гори, а на Цетинју се оснива богословско-учитељска школа, на виша дјевојачка школа, на пољопривредна. Отвара се рад на путовима, установљује се пошта и телеграф. А при томе не заборавља се оружје: ради се на новој организацији и обучавању војске. Једном ријечи стаљо се радити на народном благостању, и усавршивати ратне силе за историјски позив Црне Горе, ком надођоше у помоћ побједу начела народности у Италији и Њемачкој, и ком се одао млади Господар са свим силама своје pjesничке душе.

Са том мисли Књаз Никола утврђује најтешње братске везе са Књазом Михајилом; са том мисли иде у Петроград, гдје налази јаку потпору. Ту обнавља и за вазда утврђује *сисаноносне* природне и традиционалне везе између велике Русије и мале Црне Горе, изложене на овим крајевима моћним и тијем опаснијим вијоровима, у колико је њен историјски позив већи.

То унутрашње мирно развијање Црне Горе било је, ако не прекинуто, а оно задржано одма устанком бокијељским г. 1869, који је био Црну Гору довео у критичан положај. Још нијесу разјасњени мутни извори изазивања тога устанка, али за мало тај устанак није увукао у рат и Црну Гору, да не бјеше енергичног посредовања Русије у корист Црне Горе.

Није много прошло, па је слиједио херцеговачки устанак елементарном силом, која је и Црногорце у њ повукла. Аустрија је из далека одила на руку томе устанку. Симпатије свега образованог свијета биле су на страни усташа. Црна Гора је била препуна усташког нејаши, а Црногорце већ никаква сила није могла задржати, да не хитају браћи у помоћ. Положај је такав био, да је Црна Гора, у братском договору са Србијом, морала објавити рат силној турској царевини, и Књаз Никола видио се са својом војском низ Херцеговину. Не ћемо понављати, што је свакоме Србину у свјежој памети, али Вучићевска пobjеда заслужује, да је сваки дан благосиљаемо... То је била лична заслуга Књаза Николе. Са истијем успjехом црногорска војска одбијала је много већу турску од стране Арбаније, и исти дан је отслужено Богу благодарeње у историјском цетињском манастиру за пobjеду црногорске на Вучјем Долу и на Фудини. Али је у Србији Ђунић освојано... и слиједило је примирје, на ког је Русија била принуђена, да објави рат Турској. И Црна Гора опет развија заставу пobjеде, не штеди крв својих соколова на Крстацу, јуначки се држи оних „девет крвавих дана,“ па осваја Никшић, па Бар и развија своју пobjедоносна заставу по приморју. Берлинским трaктатом простор је Црне Горе био удвоstrучен и независност њенина коначно свом Јевропом призната, али је она била стекла право на праведнију награду.... На јој се ни та худа награда није мирно уступила. Требало је још црногорских жртава и напора око Плава и Гусиња; па је требало да великодушни Иглез, неумрли Гледстон, који је тада, нашим срећом, на влади био, покрене демонстрацију јевропског бродовља у корист Црне Горе, која тада осваја Оцињ до Бојана. Ко проучи ово доба ратничких подвига и успjеха генијалног дипломата и стратега и просвијeђеног Владаоца српскога, и исход тог четиригодишњег крвавог и мучног рада Црне Горе у вршењу свога историјског позива, тај ће тек моћи схватити стварну искреност у оним

стиховима Књаза-Пјесника, кад на питање свога сина, за што су му косе побијеле, одговор свој овако завршује:

Од тих јада и жалости,
Од тих мука, од тих страва,

Ја се чудим, што ми коса
Није, синко, и — крвава...

Није прошло дуго, опет се у Боки изаваа устанак насилним увањањем војничке службе, па је било покрета и у Херцеговини против аустријске окупације. И Црна Гора није могла ни ту остати равнодушном — и то је Црну Гору задржавало и ометало да приступи са свим силама, да ради на пољу унутрашњег напретка у разним правцима. И најпослије се приступило раду. Граде се колски путеви и мостови, отварају се нове поштанске и телеграфске станице, развија се трговина отварањем нових пазара по главнијем варошима новоослобођених крајева, које се изнова подижу, као Никшић и Подгорица, сасвим модерне вароши, ради се на санитету и отварају болнице, граде се многобројне цркве и школе, уз богословско-учитељску школу на Цетињу отвара се полугимназија, оснива се нова рашко-захумска епископија, и на пољу законодавства долази да снагу Имовински Законик; па се уређују земаљски судови са великим судом на Цетињу, и установљују се министарства, мјесто сената. Једном ријечи, *ратнички стан претвара се у уређену државу*, са уређеном војском, која не престаје бити главном бригом Владоичевом, који у исто вријеме води бригу о свим осталим државним пословима од најмањег до највећег.

Са новоослобођеним крајевима Црна Гора добила становништва римокатоличке цркве, којима се обезбјеђује религиозна слобода нарочитом конвенцијом са Ватиканом, и објавља се историјска столица барских Архиепископа, Примаса цијеле Србије; и кад се узме у обзир, колико зла извире у српском народу од вјерских предрасуда, и како служе те предрасуде нашим непријатељима, тек ће се онда оцијенити како треба то државничко дјело Књаза Николе.

На исти начин се обезбјеђује религиозна слобода нашим мухамеданцима, обнављају се њихове богомоље, подижу вјерске школе, и оставља им се потпуна самоуправа у њиховим вакуфима, под надзором њихова Муфтије, који ужива исто достојанство у Црној Гори, као римокатолички Архиепископ и православни Митрополит.

Уредивши тако унутрашње преко потребе народне и државне, Њаз Никола идо у Цариград, гдје установљује добре пријатељске односе са турском царевином, и лично пријатељство са Султаном, на срећу обе државе. Чести погранични сукоби са немирним и разузданим арнаутским елементом вазда се пријатељски рјешавају, и како с Џетиња тако и из Цариграда ради се непрестано и успијева се да се учврсте правилни односи и међусобно повјерење у пограничном становништву.

С аустријском владом подржавају се коректни одношаји, а они дубоког поштовања Њ. В. Господара према Њ. В. Цару аустро-угарском вазда су најискренији; ипак царински рат са стране Аустро-угарске не престаје подривати наше народно благостање, што нас је нагнало да тражимо трговинске везе преко мора, које су данас уређене трговинским конвенцијама и с Италијом, и с Француском, и с Инглеском, и с Грчком.

Тај дугогодишњи, многостручни и неуморни труд Његовог Височанства нашег Узвишеног Господара, који је таквим успјехом окруњен био, подигао је високо углед Црно Горе и њеном Господару стекао опште поштовање у Јевропи, а љубав и признање у читавом Словенству. Не само историја руска и историја црногорска, него и историја свјетска посљедње четврти деветнајестог вијека забиљежиће ону значајну адравцу моћног руског Цара, блаженопочившег Александра III, нашем Узвишеном Господару: „*Нијем у здравље мога јединога вјернога пријатеља!*“

То признање Цара словенскога подигло је на високо значај српто-
владајућег Господара Прве Горѣ на Балкану, вапијућем мира и слоге
између својих народа. И Киѡс Никола отпочиње рад и на том пољу у
руци са граничком маслиновом, и већ се непријатељи страпичне балканског
савеза, и слиједило је оно што је данас свакоме познато. Аги Киѡс Никола
не зна за очајавање: вјером у светост својих тежња и у побједу права
и правиче, оспажен тијесним сродничким везама са моћним Владачким
Домовима, имајући на расположењу вјерност и јунаштво својих Црног-
раца и љубав цијелог Српства и Словенства, Њега не може ништа зау-
ставити на Његовом предухотом путу: *Његова морална моћ, која најпо-
слије завда и бјежује, не трли се него расте све века.*

И тако је двовјековно постојајство, јунаштво и самопожртвовање оправдало онај програм првог црногорског Владаоца из Куће Петровић-Његоша; а данас, кад Црна Гора није више „сирак тужни без није никога,“ ни „једна сламка међу вијорове,“ — данас Црна Гора може мирно да напредује у садашњем свом развоју и да чека своју звијезду.

Па кад је Његово Величанство руски Цар Никола отпочео прославу четрдесетогодишњице „славнога“ — Царева је ријеч — владања Његова Височанства онаквим својеручним чеснипањем и онаквим одликовањем, чим да Црногорци изразе своје таквом Оцу и Господару своју благодарност, ако не удвостручавањем оданости и удвостручавањем молитава управљеним Свемогућем Богу за Његово драгоцјено здравље и дуг живот! И те се молитве данас подижу к небу са ове груде земље, освећене вјековним мучеништвом, јаче него икад прије, *јер је то мучеништво из Књаза Никола замијенио уживањем благослова мирнога живота и чољечанскога напретка* — са овог склопа *препорођених* историјских земаља српских, које Му саме дају и у Њему ускршавају достојанство старих својих славних српских Господара. —

Живјело Ёегово Височанство Књаз Никола!

Живјело Њезино Височанство Књагиња Милена!

Живјела и све више напредовала Династија Петровић-Његоша!

— Њ. В. Господар у понедељник је примио новог министра француске републике г. Суара у свечаној аудијенци. При предавању и примању акредитивних писама измијењени говори били су најсрдачнији. Г. командир Митар Мартиновић у дворским колима допратио је у Двор новог министра и отпратио. У другим колима су сјеђели секретар француске легације г. Трибер и ордонанс официр г. поручик Вучинић. Пред Двором је једна чета стајала војске одавала почаст а војена музика свирала француску химну. У вечер је био објед у Двору у част г. Суара.

— О бављењу нашег министра иностраних дјела г. војводе Вуковића у Паризу, „Кор. Биро“ доставља нам:

Париз, 28 новембра. — Пресједник Лубе примио је црногорског министра иностраних дјела, који му је предао знакове великог крета Данилова реда. Лубе је позвао Вуковића на ручак.

Париз, 29 новембра. — Црногорски министар иностраних дјела предао је род Данилов Делкасеу, који га је на ручак позвао.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 1 децембра.

О војеном положају у Китају петроградско „Н. Време“ пише: „Вјести из Китаја наводе на мисо, да и у области ратних операција као и у области дипломатске радње, не иде све најбоље. Случај са пуковником грофом Јорком, заповједником експедиције у Калган, наравно, још ништа не значи; али у телеграму о том случају надоставља се, да ће гроф Валдерзе напрат одвести експедицију у Пекин. Ставимо да се град Хуај-Лај, гдје је за вријеме одмора у једној китајској кући гроф Јорк нашао смрт од угљена, налази ближе Пекину него Калгану, на растојању од Пекина свега 70 врта; што значи да се Јоркова војска налази већ на повратку у Пекин. Али ипак трудно

да би 70-годишњи фелдмаршал зими без озбиљне нужде кренуо на тај пут, да узме у своје руке заповјед, која је прешла на старијега послје умрлог Јорка. Па и ако није калганска експедиција претрпјела ништа зло на путу, и полазак Валдерзеа, да је прихвати, узмемо као очинску бригу о својим потчињеним, ипак се не може а да се не опазе, да положај савезничке војске у почелијској провинцији није најбољи. Оне крајње мјере, које је у Тјенчину узела привремена влада, показују озбиљну опасност, која пријети савезној војсци. Тјенчин је бројио више од милиона становника, па ако је тај број сада и пао на 600.000, опет је ова цифра врло знатна, и разоружање толиког становништва неће бити лак посао; и при таквим околностима трудно да је било разумно Тјенчин претварати у позориште смртних казна, да се застраши становништво, особито Боксери, који се у Тјенчину крију. Расијаност савезних сила и у знатним одјељењима, у средње по 4000 момака, такођер није повољна у овом часу. Особито је далеко зашло француско одјељење. Ако је збиља грофу Валдерзеу поручено из Берлина, да не пише више казнене експедиције у дубину унутрашњости, и ако се услед те наредбе експедиција несрећног Јорка напрат вратила, значи да ће и француско одјељење, које је било кренуло на Тајенфу, такођер добити наредбу, да се напрат врати у Пекин. Трудно да све то чини на Китајцу утисак, какав би жељели савезници; они ће више него икада имати основа мислити, да су пуне истине њихове народне слике, које представљају топлење проклетих прекоморских Јавола у море, или призоре, у којима Јевропејци моле опрштење и мир. Изван Китаја у сваком случају овај повратак експедиција чини утисак, као да није ни главни заповједник војске, попут посланика, сасвим правилно схватио добивена упутства.“

Исти лист петроградски у свом најновијем броју даље о китајским стварима пише: „Неповратна одлука — *décision irrévocable* — претвара се у *безусловно изгубљено*. Држи се, да ће ова промјена у наименовању дати

више снаге будућој ноти, у којој ће посланици изложити китајској влади своје захтјеве. Ипак по најновијим вјестима китајски царски двор не враћа се у Пекин, него иде у Вучан, сасвим на другу страну, на југ, ближе извору новчаних средстава, непорушеним арсеналима и новоорганизираној војсци. Свакако предлози америчког посланика, које су посланици узели на претрес, могли би пружити основ за преговоре с китајским опуномоћеницима. Смртна казна *замјенује се* најстрожијом казном, која одгорара преступу. Ту је важно то што се најпослије нашао израз и тош, који дају могућност тумачења. По „Тајмсу“ се и та заслуга има приписати Русији. Најпослије је и то тијем пријатније нама Русима чути, да су и саму могућност тумачења преставници дипломатије добили благодарени томе, што су наредбама руског генерала и напорима руске војске, особито помоћу јапонског одјељења и других мање знатних савезних одјељења у своје вријеме били ослобођени посланици у Пекину. Ми ипак држимо да треба признати што се дугује и америчкој дипломатији. Као вазда „Тајмс“ се стара да изостави, не без свог рачуна, вапшингтонске дипломате и отворену акцију Мак-Кинлеја против преговора у Пекину. Наравно, инглеском листу није по вољи, што је Мак-Кинлеј у својој посланици конгресу тако опредјељено истакао трајне пријатељске односе Сједињених Држава са Русијом. Инглеском листу не годи, што су се сједињене Државе придружиле мисли Русије, да се пре- да хашком арбитражу питање о размјерима накнаде, која може бити захтјевана од Китаја. Осим тога инглески лист тражи сваког повода да изазива неповерење између дипломатије обију држава, симпатије којих не прекидају хладне воде Берингова тјеснаца. Али то настојање инглеске штампе, као вазда, остануће узалудње. Веома је утјешно и то, што су савезници под командом грофа Валдерзеа најпослије добили наредбу, да већ не предузимају далеке казнене походе. Узмемо, да ти казнитељи не могу од једном одустати од свог љутог посла, и да

продужавају не толико борити се колико стварати себи непријатеља. Али може бити сада, кад се старац фелдмаршал заузео око грађења цркве у Пекину на мјесту, гдје је погинуо барон Кетелер — може бити сада да ће се расположење грофа Валдерзеа у неколико измијенити попут оног омекшања у захтјевима, неопходношћу којег су се сада прорикли дипломатски преставници у Пекину.“

Из Париза кренуо је пресједник Кригер пут Берлина, одакле му је Цар Вилхелм, кад су Бури одбили овај први покушај инглески, познати под именом Џемсоновог упада, управио ону телеграфску честитку, која је морала у отпору Буре још више охрабрити. У тој честитци њемачки Цар се радовао, да је Транзал и без савезника Инглезе онако поразио, што је значило, да су Транзалу вазда готови савезници против инглеске похлепе; — а на кога се та готовост могла односити него на Њемачку? И за то се Кригер с разлогом упутио пут Берлина. У Келну га је дочекало народно одушевљење неописано, али му је ту дошла и порука из Берлина, да тамо не иде, јер га Цар не може примити због већ учињених диспозиција. Рекло се да је Цар тијех дана имао поћи у лов, па се сада говори да се из Берлина није никуд ни мицао. Тај поступак од стране Њемачке према славном старцу Кригеру изазвао је велико огорчење у просвијећеном њемачком народу и опште осуђивање у цијелој Јевропи, осим Инглеске, гдје је велику радост изазвао. „Али као што се могло и очекивати — вели „Н. Време“ — Инглези не сматрају, да је њемачки Цар, ступајући у сукоб с расположењем цијелог народа, учинио Инглеској какву љубазну услугу, за коју му је она дужна бити благодарна. Са отвореношћу, својственом Инглезима, они без устезања изјављују, да је та услуга унапријед била плаћена пропунтањем Њемачке у басен Јангца. Кјанга и на Фарзанско острве у Црвеном мору, гдје је Њемачка подигла угљену станицу. Истина да је та исплата учињена на рачун

ЛИСТАК.

ЧЕТРДЕСЕТГОДИШЊЕ СЛАВЕ ГОСПОДАРА ЦРНЕ ГОРЕ КНЕЗА НИКОЛЕ I.

Из грмена маленога лафу
важ трудно било... у народу
јуначкоме — Генију се тезде свило!...
по П. П. Њ.

„Служио сам и срцем и душом народу, да му издигнем и остварим идеје; а у будуће посветићу све своје силе народноме напретку и развиту.“ К. Н. I.

...„Али је у души мојој жива и чврста вјера у Бога Оца правде, у Бога јунака и мученика мојега народа, у истрајност и непоколебиву оданост к православној вјери, и у љубав к домовини Срба, да ће — било кад било — српски народ бити свој у својој кући; да ће се удови његовог разицвареног тијела саставити, да буде народ, као што су други сретни народи: слободан, на ничију досаду, но као живаљ реда, сарадник на пољу опште просвјете и човјечанског напретка.“

И лето ово четрдесето, даде Господ, да се зарадује и развесели у њ Господар Црногорја, Црногорца највећи — витешки кнез Никола I. и с њим његов свјетли Дом, јуначки и славни;

и с њим његови храбри, верни Црногорци јунаци: соколи и орли, лави и змаји.. осветници Распећа Косовског.

И кажу књиге од мудрости, паметарке старе:

велики људи народу своме сунца су јарка; народ им сретан, виделом ходи к наплетку, добру своме — к срећи, слави својој; велика дела им звезде су сјајне по небу народном, те сјају у дни мутне и поћи потоњи, у земане даљне, да не залута народ тамо невидом;

1) Види беседу кнеза Николе I. у календару „Србобрану“ за годину 1901. на страни 114.

КРАТКИ ВЕЦИ РАДЕНИ ИМ — иду у столећа, живот у бесмртност, слава у вековечност.. док је народа, и након народа у повест-књигу, по истини казивају.

„И благо њима, што довијек живе — имали се рашта и родити!“

И припалио си, летос, Црне Горе соколе, кандидоце пред иконом, прекадио там- јан мирисом свеца свога, окадио скромну избу своју унакрст;

и Богу се милом помолио од свег срца свог, из два душе своје — молитвом српском: за спокој души великога покол- ника свога, витешкога кнеза Данила I. — душа му лица божјег гледала у насељу рајском! Крвничка рука зликовачка свећу му угаси, живот укиде.. у најбољем јеку мушкога рада, смерова големих — пре четрест лета.

И Богу се драгом молиш свом душом, и свом мишљу својом — молитвом српском: за срећу и здравље и за дуги век великога човека у народу, сунца јарког висом- обзорјем Црногорја — витешкога Кнеза Николе I. — на срцу народ носи он; у срцу га народ носиће свагда! Нароца љубав дјже га на престолу Данила, првог и другог.. за младости му ране: на труде и подвиге величајне — пре четрест лета.

И туговао си јутрос, Црногорче — тужан: на освет кнез Данила помендану тужном; и радујеш се јутрос, соколе — радостан: на осван кнез-Николе бладану радосном — лета овога.

Ој, тако је Усуд усудио свету, људма и народима — из првња, од искони жалост и радост да ходе наизменце свјетом, по људма и народима.

И благо свету, и благо човеку, и благо народу, где радост дуговечна одмени жалост голему, тугу горку!

„Из-а туче ведрије је небо; из-а туче би- стрја је душа: из-а плача веселије појеш.“

П. П. Њ.

Ој, у гори, у слободи — Црном Гором пиroom ори се, раздуже песма-радосница, попевка-радосница, честитка-желељанка; зво- не звона, грми пуцњава, одјекује тутњава;

труба труби, гусле гуде — на све стране радост ликује!

Славу слави кнез Никола, Црногорја свјетли Господар — велику славу годовну четрдесету свог владања-кнежевања, бриге, рада и напретка: очинскога старања.

и свешта се плаштаница, антими, и свети се кнежева задужбина сјајна на вису на Оногшту: 2) горостас-црња чудотворцу Василију Острошном... горостасан-споменик по избор-јунаком, што падоше, живот нежа- лећи — за крет часни и слободу златну... за размак брда и кршева Црногорја, за поглед шири, исход лакши на сиње море: за шир-прошир Црне Горе, за вис узвис Црногорства!

И поћи-дер данас, и поћи-дер летос, Црне Горе соколе, на Оногшту „дивни хер- цеговачки град:“ види, радуј се, диви се.. нагледај се слике и прилике Немањина и Савина — храма Хиландара; слике и при- лике краља Владаслава — светосавске њи- вотнице цркве Милешева; слике и прилике краљ-Стевана Дечанскога — саборнице Ви- соких Дечана..

е, така је задужбина кнеза Николе I. — сабор-црква Василиј, свецу с Острога..

„.. и то баш у Оногшту, овом нај- знаменитијем историјском граду, у негдаш- ној епархији светитељевој, около кога се вјековима дила најчистија јуначка крв српска 3)!“

И грађење је замисао витешкога Го- сподара, да тијем подигне видими највећи споменик погинулијем Црногорцима за ври- јеме његове владе.. њихова имена, што тачније да се запишу на зидовима ове, го- ростасна споменика цркве.. у читулу ту дуговечну;

замисао ова јесте извор пјесничке ду- ше: љепши споменик, ваистину, није се могао учинити погинулијем за вјеру и ота- чество: ово је у исто вријеме и највећи подстрек за Црногорској младежи на јуна- штво.. да поколи, охрабри и на јуначки понос упозори Црногорске младе ратнике:

2) Оногшту стари — Никшић је данашњи.

3) Беседа кнежева и т. д.

знамен сведочанства „великога бого- поштовања у витешком Господару.. нај- главнији покретач српске силе и највећи помагач пишењу и вјере и домовине!“

И чу-ли, Црногор-соколе, у цркви тој чудотворца Василија летургију поју свеште- ници-олтарници. Цркву свјете, закрштају, миром помазују. Плаштаницу у олтар по- лажу на часну трпезу. Бога моле за живот жљива, за покој мртвима.. у молитви по- мињу Господара, славника, задужбинара — и његов свјетли Дом.. И јектенишу јектени- нија за покојне, и облагосиљају сенке ју- начке, и чату имена им из читуле.

И на јектенију, и на вагласе свеште- ника олтарника одговара народ... „из све Босне и Херцеговине, Шумадије и Старе Србије, Зете и свега приморја.“

И чујеш-ли, Црне Горе бане, пред црквом сѣдога гуслара: у гусле гуди, уз гусле поје славна дела и јунаштва цара- јунака, витешкога кнеза Николе, и његових соколова и орлова и лавова и змајева: — витеж љуте и крваве, победе славне и славне!

И ваћи-дер отуд Црногорјем кршави унакрст, школнич-разумниче, обићи им школе-кошнице, гдје зујује Црногорчад челице: купе мед, беру свест, прибирају наук-просвету.. за живот потоњи, сретав им био и дуговечан!

И поћи-дер Гором Црном шир-широм, богобоже-богољупче, походи им свете цркве-богомале. У њима се сјатила јата на- рода: појније, Бога славећ, народ Црногор- ски — освештен науком „ванђелским, освеш- тан духом светосавским.. и сваки знаде за Бога и за име божје и за лепу и велику славу Божију!

И уз-то, и напореда, Црногорје, Цр- ногорство поноси се пред светом: висотом трпивере — над висотама; дивотом ме- вере — над дивотама; красотом душе српске — над красотама: врлином брато- љубља — над врлинама..

Црногорци не питају: ко се как- крсти; ко се крсти, ко-ли и не крсти — БРАТ ЈЕ МИО, КОЈЕ ВЈЕРЕ БИО!

Китаја и Турске, али кад је Ингле-
ска исплаћивала политичке услуге
из сопственог џепа? Јавно показавши
документ сврху исплате тридесет
сребрница, Инглези су се и нехотице
сјајно осветили Њемачкој за старца
Кригера. Увреду, нанесену Кригеру,
оправдавају у Њемачкој само неки
владини листови. Сва остала ъемачка
штампа једногласно осуђује поступак
према пресједнику Кригеру, тврдећи
да и у самој Инглеској почасни до-
чок Кригера не би у званичним кру-
говима био сматран као нарушење
неутралитета или за непријатељску
демонстрацију против Инглеске. Пу-
товање пресједника Кригера изазива
сравнивање са путовањем Тијера за
вријеме франко-њемачког рата, и тада
у Њемачкој није никоме ни на ум
дошло да замијера Русији, што је
руска влада примила Тијера, и ако
је тада била Русија може бити у
тјешњем споразуму са Њемачком,
него ли је сада Њемачка са Ингле-
ском, а на сваки начин у искренијем
и поузданијем.. Разлика је само у
томе, што се осјећање ъемачког на-
рода данас наводи у сагласју са
осјећањем свију народа; сви се на-
роди сједињавају данас у једном све-
свјетском осјећању, — свесвјетском
за то, што је то осјећање не само
христјанских народа, него и мусул-
манских и будиста. Осјећање љубави
према отаџбини и њеној независно-
сти, ком се протуставља с друге
стране погон за освајањем и похлепа
на злато — то уједињава све народе
у једном општем покрету.“

Како сада жалосно изгледа Ње-
мачка према Француској, која је
онако сјајно дочекала преставника
слободе и независности, задовољава-
јући потпуно човјечанска осјећања
свију народа!

Кригер је из Кељна пошао у
Хаг, гдје је био дочекав достојно и
од народа, и од владе, и од Краљи-
це, и ту се зауставио. Међутим у
Јевропи јавно мњење све више зах-
тјева арбитраж у овом англо-бурском
рату, и светост ствари јужно-африч-
ких република све више побјеђује.

И крст и полумесец — помирили сло-
жени; и крст с десна к левој, и крст и
крстићи с лева к десној... освештени, ора-
зумљени, здружени грле се и љубе, без
разлике — брата рођена:

свак по својој Бога молећ; сваки из
своје књиге од светније Богу служећ —
свак своје молитве читаћ!

„Ах, да виде то, да боље сазнају за
то цуци из низина, оtkуд вида није — са
Запада, боја просветљеног: не би за то
варварим“ вас звали, што ви мросте, док су
они спали“!.. по И. М.

И лаијндер Црногорјем, редожељче,
законару-правдољупче, по крши-врлети, зем-
љи пабеничкој, по народу-сиромашу тешкој;
гледни, разгледни како свуда држе ред,
свуда влада закон, свуда правда господује,
свуд слобода царује... сваком своје свуда
је: свако своје брани — у туђе не дира!

И Црногорац, свѣтла лица — све ће
дати за образ јуначки: образ ни за што,
ни по коју цену на свету!

и сваки пази Црногорје „поносито сте-
ње“ к'о очи у глави, и сваки цѣни српске
круне то „драго камење“ к'о живот свој...
и већма од живота!

И иди питај, радозналче-паметарче,
седе главе, јунаке остареле, орле диве, лаве
љуте: какво-но им беше то гнездо орље,
боравиште лавље... пре четрѣст лета... и
пазад тому ј-ш четрѣст?

Ја, како-ли крену напред са свакоје
стране, у добри час — отада и потода и
до дана данашњих:

од седам Јата соколова и орлова —
седам братстава, седемѣх племена изађе
народ црногорски — јест, бројем мален ал
славом велик у свету;

од седам кралиница кама и крши, и
педаљ-земље родне — седам нахија, војво-
даја — диже се држава прикладна, напредна
по европски... имена поносна: Црна Гора
и Брда, Зета, Захумље и Приморје..

И од ње задрхта горди Стамбул! Не
једаред загорчи му Црногорско јунаштво.
...са оном урођеном српском смишљеношћу и
прегнутањем, које и силни цијене и Бог бла-
госиља“!.. И шах падишах, султан у Стам-

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове књиге.) Примили смо следеће
нове књиге:

Јуначки Споменик Великога
Војводе Мирка Петровића Његоша, јуначке
пјесме, бојеви Црногораца са Турцима 1852—
1862. У славу четрдесетогодишњице Кне-
жевана Њ. В. Кнеза Николе I. Госпо-
дара Црне Горе и Брда, Зете и Приморја,
1860—1890. Издање и штампа Српске Књи-
жаре и штампарије Браће М. Поповића у
Н. Саду. Цијена 1 круна.

У „Јуначком Споменику“ огледа се
вјерно оно доба и положај Црне Горе кад
је Њ. В. Кнез Никола ступио на владу,
и за то ово издање Браће Поповића пот-
пуно одговара прослави четрдесетогодиш-
њице славнога владања Његова Височанства

(Нови календари.) Примили смо и
Српски Великокикиндски илустровани Ка-
лендар за г. 1901 — издање српске књи-
жарнице Јована Радака у Великој Ки-
кнди, цијена 25 новчића. Календар је
добро уређен и пошто се у њему огледа
живот банатских Срба, заслужује мјеста
пored осталих наших календара; а цијена
га препоручује сиромашнијим људима.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 1 децембра

(Пригодне пјесме.) Као одушке па-
тријотских осјећања млађег српског нара-
штаја у Црној Гори и преко њезиних гра-
ница, поводом радосног јубилеја Њ. В.
Господара, доносимо следеће двије пјесме
пуне искренности и полета.

Свјетли Књаже, српска круно,
Црне Горе љути лаве!
Ти, што будиш величанство
Успаване српске славе!

Поборнице оне мисли,
Што је заче свети Сава;
Апостоле братске слоге
И браничу српских права!

Сјајно сунце, што разгониш
Српских јада вељу таму,
Свештениче узорити
У слободу српске храму!

Ти, поносе наших дана,
Несломљена вјеро тврда!
Са уздањем Српство гледа
У Седморо Твојих брда!..

И палећи огањ наде
У будућност славе нове,
У јунаке Црне Горе,
У синове Душанове, —

Једна нам се жеља рађа,
Једна молба небу лети:
Да у Српству раздробљеном
Ти подигнеш олтар свети.

булу, поклон се тому јунаштву; и при-
клони се на друштво варара — на прија-
тељску пробит утакмице!..

* * *

И ко почини то: ко то створи, ко то
сави, ко то среди; ко поведе све на боље,
ко упуте све напред... сиромаш јуначку к
бољем животу — к срећи, к слави народ сав?
ко подиже Црногорје на висе виђени,
на висе просвете и развоја; ко подетице
Црногорце на рад смишљени, на привреду
напредну?

И на питања ова, путничко-незнанче,
тражиш ответа?... Је-ли?

Увести-књизи, по истини казиваљни
— ено свѣтли, и свѣтлинѣ, док је Српства,
и након Српства: име сјајно, и чувено, и
хвалено, и слављено, и пажено, и љубљено
— уписано одавна у велике људе у свету,
и велика дела им... име дично и поносно:
Кнез Никола I. славне лозе славни раз-
гран, виђени син свѣтлог Дома Његош-
Петровића!..

витез-јунак, владар мудри, беседник
разумни, књижевник-песник... Он усрећи
народ црногорски за четрѣст лета свој
владања-кнежевана: чврстом вољом, сми-
шљеним смѣром, напредним радом — а
снагом, моћу и помоћу храброга, верног
народа свог..

И усрећавао, Бог да, јуначки народ
тај још дуго и дуго... до најдаље крајње
међе века људског, живота свога...

Слава да му је!

* * *

И с Оногшта, са славе отуд — по-
жури се, Црногорче радосниче, ода свуд и
старо и младо, велико и мало... под Ловћен,
под Орљи Крш, пред славне дворе витеш-
кога Господара свог — — слојан клинни
у глас-громоглас:

„Бог да живи цар-јунака кнеза Ни-
колу и свѣтли Његов Дом! Боже саслушај!
Теби на славу и државу; народу на част
и дику и понос!“

* * *

И ја, старац, подранио на ту славу
још о Ђурђеву; ја потегох да дочекам
покал-Видово, српско Спасово...

*) Види листак у „Гласу Црногорца“ број 16.

На тај олтар да вјечито
Небо Славе вјенац свија,
А у њему — Тебе, Књаже
Да поздрави Србадија!..

Да увјенча чело Твоје
Душанова круна сјајна,
Да оживи царевина,
На Косову закопана.

У тој слави, дични Књаже,
Да поживиш многе дане,
Да испуниш аманете
Од Душана завјештање.

То су жеље, свјетли Књаже,
Што их српска душа свија, —
То су наде, што их храни
У Николу Србадија!..

...Живи, Књаже! Живи, срећно!
С Тобом наше наде живе —
Живи дуго, живи славно,
Уз соколе Твоје сиве!..

А док небо небом буде,
И док тече кап у мору —
Клицајемо: „Боже живи
Кнез-Николу — Црну Гору!..“

Богдан.

Уз славопој срца ускипјелих свије'
Прославимо жељни торжанствени дан!
Дан, кад сија српски поносни Геније
Електризмом славе на Трон освјетлан.

Уз скиптар Књажевски сјајна три симбола:
Мач, лира и перо зрак Ти сишље свет.
На триумфу славе дивна ореола
Данас Те огрну, да Те гледа свјет.

Серафими химне уз небеске трубе
Кроз храмове Божје данас вију свуд,
К'о Божанство своје гдје Те вјерни љубе —
И вракам' љубави таласају груд...

Ти порфиром златном слободу огрну,
Што к'о сунце сија и засјени свјет;
На видику диже славну Гору Црну —
Над тим стјењем кружиш Свој орловски лет

Кроз убојну маглу круна Ти је сјала
К'о кроз облак сунчев у лазуру сјај,
Рад слободе — вјере сред крвавих вала
Када гази смјело к'о огњени змај.

Кастилијско вјечно још Те поји врело,
Слашћу пића моћна напајаш свјет вас,
Пјесничким лавором за то Ти је чело
Окрунила вила — дигла на Парнас.

Божанствени — вјечни Пантеон си диг'о,
Красом који реси плави неба свод —
Херцјеству га диже, што скидаше иго
И паде у боју за вјеру и род.

Сјајна круно, сијај са витешког Трона!
Кроз океан славе рони снагом свом!
Нек нам златна лира бруји са Твог лона!
Бесмртниче врли! Слава Уму Твом!!

Радомир Кривокапић.

И сад ходим, јутром-урачком, вјисом
горским, по крајичку овом галском, крај
мора *); пуна гора зимзелена-ловора, и за
гусле јавора, танковрхе јеле, горостаса
дуба, горског цвѣћа сваке руке, горског
биља левонита... пуна гора даха божјег, и
и под Богом благодети —

и ја бирам лист по листак зимзелена-
ловора, мириснији од мириснијег; и ја ло-
мим грану по граници ловорике-зимзелене,
лепшу од лепше; и ја берем горостеће ју-
тарње и невеће вечерње.

венац вишем да савијем од ловорике,
и попуниш и пољешам горостећом, невененом...
с ловор-венцем, с јавор-гуслима, с по-
смом нестиховном — да потечем, да похи-
там... ој у гору, у слободу, у јуначку Цр-
ну Гору под Орљи Крш, ниже Ловћена:
у славне дворе Кнеза Николе..

Слава да му је!

и поклоним се, старац, пред Њим,
пред великим човеком јуначкога народа и
великим делима — пред највећим Црно-
горцем.. откако је Црногорства;

и — ловор-венац, песму нестиховну
— Њему у славу покажем: знамен скарману
искренога пштовања, од свег срца родовања
и изређам честитања: жеље веће, жеље
живе, жеље српске — свесрпске...

Слава да му је!

* * *

И овај год четрдесети, даде Бог, да
ликује свѣтли славник и величан буде
сављеник

И Бог поможе славника, сављеника
— Господара, оца народу; и подари му
свака добра: красна живота, здравља по-
вољна... и благослова пуну „цркву домаћу“.

У свѣтлом дому свом дочека лепу
срѣћу, лепшу за лепшом; радости и миљине,
најрадосније и најмилије:

у храброга, верног народа свога сте-
че љубав — владару на свету благо највеће;
у Српству, у Словенству и свем
свету честитоме приобре част и пошту

големи.. пажњу својску, признање по дели,
припознавање по заслуги;

у књижи-повести, по истини казиваљи,
по правди суђаји — у велике људе у

*) У Аваџи крај Фруме.

† БУРО РАДОВ КРИВОКАПИЋ,

подкомандир ђеклићко-црпког батаљона

Ономадне је ноћу преминуо на
Цетињу Буро Радов, још у доброј
свази човјечијој, чија је смрт изазвала
у престоници опће саучешће, а тако
исто ће и по свој Црној Гори, јер
је покојник био омиљен како на Кња-
жевском Двору, тако и у цијелом
народу, и због услуга учињених
Црној Гори у ратно и у мирно доба,
и због његових урођених лијепих
врлина човјечанских, које увиђу
свакога човјека ма из ког сталежа,
особито јунака и војеног старешину.
За то смо га често гледали у пратњи
Господаревој по унутрашњости земље
и на Цетињу, гдје је већи дио го-
дине проводио. У његовој краткој
болести имао је сву љекарску његу,
непрестано су га пријатељи походи-
ли, а походио га је и Њ. В. Го-
сподар.

Одма у јутро великим спрово-
дом његово мртво тијело, на мртвач-
ким колима, било је испраћено до
изван вароши. Спровод је отварала
цетињска чета са војеном музиком,
пак су за крстом одили ђаци основ-
них и средњих школа са својим
наставницима па свештеноство. За
мртвачким колима одио је г. војвода
Пламенац са цијелим официрским
кором, чиновништвом и мноштво гра-
ђанства. Послије кратког помена,
мртвачка кола су пошла даље уз
пратњу цетињске чете до Чекања,
одакле је мртвачка скриња однеше-
на преко Ђеклића у Цуце, гдје је
овај добри Црногорац својом јунач-
ком браћом оплакан био и сарањен
у фамиљарној гробници.

Лака му родна земља, коју је
синовски љубио! Вјечна му памјат!

(Цетињска Читаоница.) У недјељу
26 новембра ов. год. економски уједињена
„Цетињска Читаоница“ и „Горски Вије-
нац“ држали су своју главну годишњу
скупштину у сали Зетског Дома. Доса-
дашња засебна правила друштава замије-
њена су новим — заједничким правилима
друштва „Цетињска Читаоница и Горски
Вијенац“ као досадашње засебне Управе
новом — заједничком Управом. Поред
Управе као самостално тијело постоји
књижевни одбор ради уређивања друштве-
ног листа. На скупштини изабрану Управу

свету, велики део ухвати себи места до-
стојна..

Слава да му је!

Ка' и славни Немањини — подиже
задушницу славну на Оногшту бблом.. да
се Њему поје летургија овог света као и
онога; сабор-цркву сагради — „видни и
највећи споменик“ погинулим јуначима..
да се чате читула, имена им сјајна; молби
моли у цркви за покој душа им у насељих
рајских..

Слава да му је!..

* * *

И овај год четрдесети, даде Бог, да
ликује и сав народ о слави тој: Црном
Гором Црногорство васколико... и развесели
се у-њ..

и на бризи, и на раду и напретку, и
на добру свакојеме — да диже народ хвалу
до Бога, да шири народ захвалу до неба..
оцу своме Господару, кнезу Николи.

И слави тој радује се и весели се..
и сваки свуд и ода свуд честитник и врс-
ник, ко се годер дичи српским именом, и
хвали светим Савом, и заклиње Милошем
и Марком, и храбри српским наџом, и сна-
жи се и узла се: дочекај српски Ускре,
српско Спасово — покаљано Видово, пре-
каљено, преливено Гробље Косово, витешки,
јуначки освештено.. и готов, поћи јунак..
Онамо, онамо, за брда она — и помоћи
жртвом-животом подизати разорен царев
двор —

те да дође и свапе велики дан, са-
твори га Господ, да се зарадује и разне-
сели у-њ сав народ српски..

...и народ буде свој у својој кући,
удови разирцвареног тијела саставе се.. и
народ српски буде сарадник на пољу опште
просвете и човјечанског напретка.. слобо-
дан, слојан и сретан!“

Крај Синева мори Ладранског,
дво свећена Кнежевине цркве —
задушнице сјајне на Оногшту.
15. VIII. 1900.

(Из календара „Србобрана“) Александар Сандић.

састављају: предсједник г. војвода Симо Поповић, министар просвјете; потпредсједник г. др. Новица Ковачевић, санитетски капетан; секретар г. Илија Мартиновић, секретар Окр. Суда; благајник г. Ђуро Матановић, судија; књижевник г. Глигорије Лововић, писар Окр. Суда; економ г. Мило Ковачевић, професор; управник позоришта г. Мирко Мијушковић, професор и одборници: гг. Јанко Вукотић командир, Митар Мартиновић командир, Машан Божовић командир и управник вароши, Јанко Милић окружни капетан и Јаша Ненадовић арт. поручник. У књижевни одбор изабрани су: гг. др. Јако Томазовић, др. Новица Ковачевић, Данило Гатао арт. капетан, Мирко Мијушковић професор и Саво Вулатић учитељ. Скупштина је једногласно изјавила старим управама захвалност на њиховом раду у прошлим годинама.

На тој скупштини предсједник „Читаонице“ изјавио је, да су у току ове године умрли: редовни члан друштва Војвода Ђуро Матаковић и почасни члан Јован Сумдечић и у кратко је истакао рад покојника и као ваљаних чланова друштва и као одличних и карактерних родољуба. Скупштина се одазвала предсједниковој изјави са: „Слава врлим покојницима!“

(Необични гости.) Ових дана стигла су на Цетиње три млада симпатична и образована Италијанца: Вудане Казали из Луке, Конесни из Милана и Франћолини из Ливорна. Они су намислили да у седам година обиђу пјешнице сав свијет, и на ту сврху кренули су из Италије 26 августа. Путне и остале трошкове подмирују давањем престава, али на једног мјеста не смију одијети више новца него што им се хоће за путовање до другог. Ако им што претијече иде на добротворне сврхе у истом мјесту. Собом не смију носити штит од сунца ни од кише. Осим научних сврха по сриједи је и оклад од по милиона лира. Овдје ће се задржати да буду о прослави Никољдана.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ЛИЗБОНА, 25 новем. — При тријези у част официра инглеске ескадре, Краљ је подигао здравицу инглеској Краљивици, потврдивши свечано савез инглеско-портогалски.

ЛОНДОН, 25 новембра. — Накнадни кредит за Китај и јужну Африку износи 16 милиона лира инглеских.

ПАРИЗ, 25 новембра. — У камари при расправи интерпелације односно тобожњих свирјепости у колонијама, био је примљен дневни ред скоро једногласно, који гласи: камара вјерна традицијама Француске рачуна на владу, да ће стати на пут свакој свирјепости, које су се може бити могле догодити у неким колонијама.

— Сенат је једногласно усвојио пројект о умножавању флоте.

ЛИЗБОНА, 27 новем. — Инглеска Краљивица телеграфирала је Краљу португалском, захваљујући му на добрим жељама и констатирајући велики задовољством срдачним пријатељским споразум португалско-инглески.

СОФИЈА, 28 новембра. — Нови кабинет овако је састављен: Иванчов предсједништво и финансије, генерал Петров унутрашње послове, Товчев спољашње и правосудје, Паприков рат и привремено грађевине.

БИОГРАД, 30 новембра. — Бивши министар Генчић осуђен је на седам година тамнице због увреде величанства и владе, учинене у писмима управљеним Краљу и у изјави објелодањеној у бечким листовима.

БЕРЛИН 1 децембра. — Довршено је прво читање буџета, а рајстаг се одложио.

Англо-бурски рат.

БЕРН, 25 новембра. — Четрдесет чланова националног вијећа поднијели су предлог, који тражи, да национално вијеће управи апел на инглески парламенат и на остале европске парламенте, тражећи да се

транзвалеска ствар преда арбитражу на рјешење.

ХАГ, 26 новембра. — Краљивица је примила данас Кригера у присуству Краљеве матере. Ујдјенца је трајала четврт уре. Велико мноштво агламирало је Кригера.

ХАГ, 27 новем. — Министар предсједник и министар иностраних дјела посетили су Кригера.

БЕРЛИН, 28 новембра. — Биллов, одговарајући у рајстагу на интерпелацију односно непримања Кригера, рекао је ни Кригер ни Њемачка не би имала користи од његова доласка у Берлин и од његовог примања од стране Цареве. Биллов не би имао што друго рећи Кригеру него оно што му је Делкасе већ рекао. Њемачка жели да се престане крв пролијевати. Не може се узети никакво посредовање без пристајања Инглеске. Односно инглеско-њемачких односа Биллов је изјавио, да је Њемачка потпуно независна од Инглеске али је готова живјети са Инглеском у миру, пријатељству и саслажу на основи потпуне узајамне једнакости. Биллов је завршио, да он као канцлар царевине, не смије поводити се за страстима народним.

ХАГ, 29 новембра. — На саставку Кригера и Ледса са холандским министрима, Кригер је поновио да путује тражећи арбитраж. Министри су одговорили да влада холандска ваља да се држи пасивне улоге, чекајући иницијативу велесила.

ЛОНДОН, 29 новембра. — Генерал Кнокс наставља борбу са Деветом без престанка.

— У доњој кући ратни министар тражи кредит од 16 милиона инглеских лира. Изјављује да рат и гверилиа може трајати неко вријеме али без икаква усјејеха.

ХАГ, 30 новембра. — Транзвалеска легација дементира вијест, да је Цар руски телеграфом Кригеру, да га веће примити.

БЕРЛИН, 30 новембра. — Биллов је изјавио у рајстагу, да држање Њемачке према Кригеру одговара само ъемачким интересима. Ни двор инглески ни влада нијесу се обраћали ни Цару Вилхелму ни Биллову односно Кригереву примања или држања Њемачке у јужноафричком рату. Цар Вилхелм се подлаже утицају само народних жеља Њемачке (?) али не утицају веза сродничких.

ЛОНДОН, 2 децембра. — Киченер је телеграфом из Преторије, да су Бурри под командом Делареја удрили на силе генерала Клементиса на брду Магалијеса, одакле се Клементис повукао у Хајспорт. Пет инглеских официра пало је мртвих. Друге подробности нијесу познате.

— „Евенингстандард“ доноси да је генерал Кнокс принудио Девета на битку, у течају које заробљено је више Бура.

ЛОРЕНЦОМАРКЕЗ, 2 децембра. — „Рајтер“ доноси да је у Коматипорту ситуација озбиљна. 1500 Бура наоди се у околини и очекује се њихов нападај. Све трупе добиле су наредбе да стоје у приправности.

Догађаји у Китају.

БЕРЛИН 25 новембра. — Експедиција, која се повратила из Калгана, изгорјела је четири села боксерска и стријелала шест боксерских вођа, који би били изгорјели једно село кателичко и масакрирали Хришћане.

ВАШИНГТОН, — 26 новембра. — По депеши из Пекина министри су добили писма од реформатора Канђувеја, која веле да су савјетници Царице удовице одговорни за несрећу Китаја. Сви Китајци жале убијство Кетелера. Канђувеј предлаже да се не допусти Царици и

њезиним савјетницима да преговоре воде о миру. Цар, који је наклоњен странцима, мора се опет у Пекин повратити а реакционари морају се позатварати. Такођер треба пазити на вице краљеве такозване пријатеље странаца на југу. Канђувеј изјављује да је тајним царским едиктом овлашћен да ту ствар среди.

БЕРЛИН, 27 новембра. — Лука у Такоу заледила се и у њој 50 бродова ратних.

ПАРИЗ, 27 новембра. — „Хавас“ доноси из Пекина, да је Пашон писао Ли-Хунг-Чангу, захтјевајући да се повуче војска са границе Индо-Кине и да се прекине увоз оружја, да се избјегну компликације. Министри ће се састати у понедељник да одостовјере оцуномоћња Чинга и Ли-Хунг-Чанга. Држи да ће преговори брзо отпочети.

РИМ, 28 новембра. — Бовио је у камари поднио предлог, да се опозове италијанска војска из Китаја. Сарако је одговорио, да опозив не би био оправдан у часу кад се преговара о миру. Италија такођер има права да се користије учествујући у акцији велесила. Предлог Бовио одбијен са 196 против 37 гласова.

БЕРЛИН, 28 новембра. — Валдерве заузео Кјанг без отпора, Китајци су се повукли, два ъемачка одјељења су се повратила у Тјенчин.

ЛОНДОН, 28 новембра. — Из Шангхаја доносе листови, да је по наредби Валдервеа тајник Ли-Хунг-Чанга Вико узваћен под сумњом да је у вези са Боксерима.

ЊУЈОРК, 29 новембра. — По вијестима из Пекина, министри осим инглеског добили су упуства својих влада. Тек добије упуства и инглески министар преговори ће се отпочети са Китајским делегатима.

ЛОНДОН, 30 новембра. — Листови доносе из Шангхаја, да су инострани министри одлучили, да не признаду оцуномоћње Ли-Хунг-Чанга, које не носи потпис Царев.

ВАШИНГТОН, 1 децембра. — Преговори велесила о заједничкој ноти довршени су на задовољавајући начин, по предлогу америчке владе.

ЊУЈОРК, 2 децембра. — По депеши из Пекина Чинги Ли-Хунг-Чанг званично су саопштили министрима, да имају документе, који их овлашћују, да преговарају од стране Китаја.

ЛОНДОН, 2 децембра. — Балфур је у доњој Кући, одговарајући на интерпелацију односно Китаја, изјавио, да се влада нада, да су преговори претходни дошли до тачке, гдје се може постићи споразум свих држава. Влада није примила никакве вијести о повратку Цара и Царице у Пекин.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Ишаили су из штампе школски уџбеници:

РАЧУНИЦА за трећи разред основних школа, израдила Ђуро Поповић и Андрија Јовићевић. Цетиње, К. Ц. Државна Штампарија 1900. Цијена 30 новчића.

СРПСКА ГРАМАТИКА за трећи и четврти разред основних школа у Књижевни Црној Гори, саставио Ђуро Штадијер. Цетиње, К. Ц. Државна Штампарија 1900. Цијена 35 новчића.

Могу се наручити и купити код Црве К. Ц. Павлићке Књижаре П. М. Келуђеровића на Цетињу (Cettigne, Montenegro.)

Цетиње, 18 Новембра 1900.

Број 348/дз.

УПРАВА ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ.

ОБЈАВА.

Спасоје Радосавов Живаљевић из Бјелопавлића, — села Фрутка, отишао је назад пет година у Бугарску. Од назад три године пије о

себи гласа давао; на молбу његовог брата, нека изволи сваки онај, који би што о поменутом Спасоју знавао, доставити

МИНИСТАРСТВУ ИН. ДЈЕЛА.

Број 2188.

(3—3)

Објава.

Продаје се на јавни пијаканг 11 комада земље од прилике 5 рала у Доњи Крај Стова Лазова Шпадијера за измир дуга од фиор. 600 и кусур које дугује Садику браћи Лукачевића.

Речену земљу ко би желио купити нека се пријави подписатој управи до 1 марта 1901 год. — Првога марта у 4 уре после подне подписаће се ономе ко највишу цијену за њу понуди.

Доњи Крај, 1 деп. 1900 г.

УПРАВА ОПШТИНЕ ДОЊОКРАЈСКЕ
Пресјед. Бајо М. Почек.

Број 88
77 (1—1)

ОГЛАС.

Спуштена цијена у

„ХОТЕЛ МОСТАР“

Стављам до знања Гоеноди овдашњим чиновницима који се конштирају да ћу од 1. Јануара идуче године примати и давати коншт с камаром и послугом мјесечно фиор. 30 од особе. Који би се желио абонирати нека се пријави подписатом ће ће по-дробно добити извјешће.

У исто вријеме стављам до знања Г. Путницима из Унутрашњости да ћу их примати дневно на храну и квартир по фиор. 1.20 од особе.

Цетиње, 27 новембра 1900.

С поштовањем

Браћа Гашић.

Број 89
81 (1—1)

Јављамо свим познаницима и пријатељима, да ћемо држати годишњи парастос нашем нигда не-прежаљеном оцу

ЈЕВТУ

у Влашкој цркви 7 ов. мј. у 10 сати прије подна.

Цетиње, 1 децембра 1900.

Ожалошкени сивови:

Милутин и Новица Николићи.

Број 90
37 (1—1)